

Список використаної літератури:

1. Про громадянство: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 21.10.2020 р.).
2. Скаун О.Ф. Теорія держави і права : підруч. Х.: Консум, 2004. 656 с.
3. Проблемы общей теории права и государства: учеб. для вузов / под общ. ред. акад. РАН, д. ю. н., проф. В. С. Нерсесянца. М.: Норма, 2004. 832 с.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, структура, громадянин, адміністративна правосуб'єктність.

Ключевые слова: административно-правовой статус, структура, гражданин, административная правосубъектность.

Key words: administrative legal status, structure, citizen, administrative legal personality.

БІЛА-ТЮРІНА ЮЛІЯ ЗИНОВІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права
Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат юридичних наук*

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Звернення громадян має подвійну правову природу: з одного боку є інститутом адміністративного права, функціональне призначення якого полягає у створенні адміністративно-правового механізму захисту прав, свобод та законних інтересів громадян та відображення специфіки діяльності суб'єктів публічної адміністрації, а з іншого є формою громадського контролю за діяльністю органів державної влади в цілому, та окремих посадових чи службових осіб зокрема, за допомогою якої відбувається сприяння формуванню правосвідомості громадян, що є запорукою становлення громадянського суспільства.

Статтею 40 Конституції України закріплено право громадян направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [1]. Питання практичної реалізації громадянами права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб державних і муніципальних органів регламентуються Законом України «Про звернення громадян» [2].

Звернення громадян є формою участі населення в державному управлінні та вирішенні державних та громадських справ, яка

реалізується шляхом цілеспрямованого впливу громадянина на діяльність суб'єктів владних повноважень через подання зауваження, скарги та пропозиції, що стосуються їх діяльності, заяви або клопотання щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргю про їх порушення.

Ознаками звернень громадян можна назвати такі:

1) суспільні відносини, які виникають, змінюються та припиняються внаслідок подання звернень громадян регламентовано нормами публічного права (конституційного, адміністративного);

2) суб'єктом подання звернення є фізична особа;

3) суб'єктом розгляду звернень громадян є органи державної влади, місцевого самоврядування, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, засоби масової інформації, посадові особи та посадові особи цих органів;

4) предмет звернення громадян стосується сфери функціонування суб'єкта розгляду конкретного звернення та/або соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів суб'єкта подання звернення.

Звернення громадян необхідно відмежовувати від запиту на інформацію, так як у них схоже функціональне призначення, що відображає їх роль та призначення у регулюванні суспільних відносин і здійснюються за допомогою відповідних засобів з метою належної реалізації та захисту прав, свобод та законних інтересів громадян. Вказані інститути можуть мати вираз у поданні прохання до суб'єкта публічної адміністрації, проте при поданні звернення прохання буде стосуватися сприяння реалізації закріплених Конституцією України та чинним законодавством прав та інтересів громадян, а при поданні запиту на інформацію – надання публічної інформації, що знаходиться у володінні розпорядника інформації.

При цьому, у випадку подання звернення, воно не може: а) стосуватися діяльності одного і того ж органу; б) бути поданим від одного і того ж громадянина; в) бути поданим з одного і того ж питання, якщо перше вирішено по суті; у випадку подання запиту на інформацію – такі вимоги нівелюються.

Конституцією України усім гарантовано право на звернення незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак. Важливим елементом механізму розгляду звернень громадян, є виокремлення вимог, яким вони повинні відповідати, а саме:

1) звернення повинно містити вказівку на адресата – найменування органу державної влади, органу місцевого самоврядування, об'єднання громадян, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, засобу масової інформації, посадової особи цих органів, до повноважень яких належить вирішення питань порушених у заяві, скарзі, пропозиції чи клопотанні;

2) у зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина. У разі відсутності відповідної інформації

і неможливості зі змісту встановити авторство особи, звернення вважається анонімним та розгляду не підлягає. Однак, звернення підлягає обов'язковому розгляду та вирішенню у випадку повідомлення інформації щодо порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції», якщо наведена в них інформація стосується конкретної особи, містить фактичні дані, які можуть бути перевірені [3];

3) у зверненні має бути наявний підпис фізичної особи або уповноваженої на те особи, а для юридичної особи – підпис керівника або представника юридичної особи, скріплений печаткою юридичної особи із зазначенням дати;

4) у разі подання звернення представником зацікавленої особи мають бути додані документи, які підтверджують його повноваження.

5) звернення має бути подано в установленій формі: усній або письмовій: письмове звернення друкується або пишеться від руки розбірливо і чітко, усне викладається громадянином на особистому прийомі або за допомогою засобів телефонного зв'язку через контактні центри, телефонні «гарячі лінії»;

6) звернення має бути подано своєчасно для збереження актуальності його змісту. Наприклад, відповідно до ст. 17 Закону України «Про звернення громадян» визначено строк звернення із скаргою до органу державної влади, зокрема: один рік з моменту прийняття рішення суб'єктом владних повноважень. Зазначений строк обмежується місячним терміном з моменту ознайомлення особи з таким рішенням, а можливість поновлення органом чи посадовою особою строків подання скарги, що її розглядає, у разі встановлення причини поважної [2]. Правовим наслідком пропуску належного терміну подання скарги є відмова у її прийнятті та розгляді.

Загалом, звернення не розглядається у таких випадках:

1) звернення подано без дотримання визначених законом вимог, що не дає можливості розглянути його по суті, тому повертається особі, яка його подала, з відповідними роз'ясненнями;

2) звернення, якого подано повторно до одного і того ж органу від одного і того ж громадянина з одного і того ж питання, якщо перше вирішено по суті;

3) звернення, якого подано недієздатною особою, що визнано у судовому порядку.

Низький рівень правосвідомості громадян України та неефективна просвітницька робота суб'єктів публічного адміністрування щодо тлумачення права на звернення призводять до знецінення цього способу контролю за діяльністю публічної влади в Українській державі та опосередковують потребу подальших наукових досліджень цієї проблематики.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон України від 02.10.1996 р. Із змінами, внесеними Законом України від 08.12.2004 р. № 2222-IV. Дата оновлення

- 01.01.2020 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.04.2021 р.).
2. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. Дата оновлення 01.01.2020 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.04.2021 р.).
3. Про затвердження Інструкції про порядок розгляду в Службі безпеки України звернень громадян: Наказ Центрального управління СБУ від 10.04.2018 № 532. Дата оновлення 22.05.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0546-18> (дата звернення: 20.04.2021 р.).

Ключові слова: інститут адміністративного права, звернення громадян, вимоги, законність, контроль.

Ключевые слова: институт административного права, обращения граждан, требования, законность, контроль.

Key words: institute of administrative law, citizens' appeals, requirements, legality, control.

БЕДНИЙ ОЛЕГ ІГОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ В УКРАЇНІ

Публічне адміністрування пов'язане із забезпеченням реалізації публічних (загальних, суспільних) інтересів через постійну, повсякденну діяльність широкого кола суб'єктів, наділених відповідними повноваженнями. Воно охоплює різні напрями діяльності (управлінська, сервісна тощо) та передбачає різний ступінь впливу та втручання суб'єктів адміністрування у діяльність інших осіб. Публічне адміністрування історично розглядалося в основному як сфера реалізації функцій та повноважень органів державної влади (насамперед, виконавчої влади) та органів місцевого самоврядування. Г. В. Атаманчук, аналізуючи найбільш досліджену складову публічного адміністрування – державне управління – звертав увагу, що організаційна структура державного управління підключає до цієї діяльності практично всі органи державної влади і місцевого самоврядування, які в тій чи іншій мірі беруть участь у формуванні та реалізації державно-управлінських впливів [1, с. 200].

С. В. Ківалов та Л. Р. Біла-Тіунова відзначають, що інститут «делегування державних повноважень», не будучи новизною для теорії адміністративного права, тільки останнім часом почав належно формуватися, особливо в плані нормативно-правового забезпечення [2, с. 7]. В. Б. Авер'янов, у свою чергу, звернув увагу, що до предмету адміністративного права входять, зокрема, суспільні відносини, що формуються